

FELELŐS MINDEN NAP

Melyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
3 óra	3 K.	3 óra	4-50 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 K.
12 óra	12 K.	12 óra	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este
8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-tér 1.

TELEFON 308.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Saranyay Lajos.

DIE BARBAREN.

Ugy olvastuk, úgy meséltek, úgy mondták nekünk mindig, hogy a nagy baj közelebb hozza az embereket egymáshoz. A megpróbáltatások, az életnek hajmeresztő tűzpróbái csiszolnak, olvasztanak, simítanak, faragják az embereket, puhítják a sziveket, melegítik — a lelkeket, tátonog úrt töltenek be, irgalmasságot élesztenek és — és szocializálják az embereket. Szappanbuborékos humbugnak bizonyult ez is a lét-harc görnyesztő napjaiban. Akkor hazugság lett belőle, mint aminő antantós agyában születhetik meg. Annnyira nem lett igaz mindez, mint a háboru pithiáinak ostoba loccogása, mint az orosz gőzhengeter-elmélet, avagy a központi-ak éhenfullasztása.

Ha még csak nem lenne igaz! Az ellenkező vált valóra. A világégés a szívek, lelkek egészét hozta létre és ez a tűz leperzselte mindazt, ami még és már megvolt az emberekben, amikért már és még embernek nevezhettük őket. Kiölte azt a parányi szociális érztést is, ami már megvolt bennük, kiölte a szeretetet, tiszteletet, megbecsülést, figyelmet, szivességet, udvariasságot, előzékenységet. Az igazságérettről, irgalmasságról ne is beszéljünk.

Maradjunk hát csak az előbieknél. Retteg az ember, ha drága pénzért valamit vennie kell, mert az áru kevésségét és silányosságát a gorombasággal, az udvariatlansággal pótolják. A piac ma a rémeselek sárkányai-birodalmának a megismerésítője. Maholnap a férjhez menő leány csak úgy hajlandó oltár elé térdelni vőlegényével, ha ígéretet kap, hogy sosem kell a piacot meglátnia. Az élelmi és ipári cikkes boltok — mindenkor a legteljesebb tisztelet adassék a kivételnek — olyan félelmetes helyek az emberek előtt, mint az inkvizíció történetének rosszakarattal, vagy tudatlanságból elkerült kintzó kamrája. Hivatába menni ügyes-bajos do-

loggal? — a kivételnek itt is adassék meg a kellő tisztelet. — Mondjunk rá sok keserű, megtörtént esetet? Ugy-e teljesen felesleges? Vagy beszéljünk arról, hogy mekkora gyűlölet szüremlett össze az egyes társadalmi osztályok között? Az „ur” és a „paraszt” társadalmi harcáról? A „kalaposokról”, meg a „fejkenő-sókról”, avagy a „nadrágo-sókról” és „csizmasókról”?

Merre találunk hát szociális érzületet? Szeretetet? Udvariasságot? Figyelmet?

Ebben a borzalmas felfordulásban, vértengerben, liliputistülűek ezek, mire való még az ilyesmiknek hánytorgatása is. Nem úgy van, kérjük. Talán csak látszatra apró história ez, valójában azonban nagy jelenség, amelynek kiszámíthatatlan következményei szoktak lenni. Ahol ezek a dolgok hiányoznak az emberekből,

ott egy társadalmi bomlás csiráinak büze üti meg az orrot és ebből a bomlásból katasztrófális befejezés szokott következni.

Sokkal szomorubb az a jelenség, amelyet ember és ember között mint társadalmi, kereskedelmi, hivatali, baráti lények között észlelünk, mint sem egykönnyen napirendre térhetnénk fejlette. Akkor ür, ellenszenv, gyűlölet támadt ember és ember között, hogy ezeknek megszüntetésén komoly munkával kell dolgozunk. A pap; legyen bár tiszteletadó, tiszteletes vagy rabbi, nem találhat időszerűbb tárgyat templomi beszédjeül, mint ezt. A tanító az iskolában ennek a szomorú jelenség megszüntetésének igazi apostola lehet. Ugyszintén a feljebbvalók is. Nemkülönbben az újság. Mindennap erről kellene írjunk. Hosszan és sokat.

Lássunk tisztán.

Lévéen szó a villányvilágításról, azt hiszem mindenki érdekel.

A Székesfehérvár és Vidéke minden áron azoknak a cipőjére akarná kénni a helyzet ódiomat, akik a legutóbbi közgyűlésen az ó kedves Phoebusa előtt bátorokdta hasra nem esni és bátorokdta megkérdezték: mit adsz a pénzünkért?

Miben is különbözött a két felekelet?

Ok 25 százalékot akartak adni, mi elfogadtuk a város szakértőjének, László Pál mérnöknek ajánlatát, aki 20 százalékot ígért. A város szakértője számokkal világította meg, hogy a Phoebusnak unosztig elegendő a haszna a 20 százalékból, hiszen a háboru alatt olyan óriási üzemi terjedés állott elő, hogy abból a társulatnak közel 100 ezer K haszna van. Tehát mi elfogadtuk azt, amit a szakértő elfogadhatónak tartott.

Az ütköző pont másutt volt. A Phoebus a háboru után meg két esztendeig akart zsirosodni. Mi azt mondtuk: 1917 végén meg fogjuk látni, hogy van-e oka a társulatnak háborus okok és szállítási nehézségek révén bennünk adóztatni. Az olvasóra bizzuk, ítélje meg, mi a közönség érdeke: tömni a Phoebus zsebet, vagy pedig igazságos kárpótlást adni ott, ahol a körülmények azt méltánylandónak mutatják.

A legfőbb azonban a garancia kérdése volt. Legyen nyugodt bárki, mi megszavaztunk volna akár 50 százalék áremelését is a nehéz viszonyok idejére, ha biztosítást káptunk volna az áramszolgáltatásra. A Phoebus azonban csak pénzt kért, körülbelül 200 ezer korona új hasznót, azonban ezzel szemben semmire sem kötelezte volna magát. Hát a városnak és a közönségnek nem ez az érdeke, hogy föltétel nélkül fizessen és még csak követelni se legyen jussa. Ha elfogadjuk a Phoebus előterjesztését, egy-két hét múlva előállhatott volna, mint aho-

CSATATEREINK ESEMÉNYEI.

A béke sorsa.

Az entente átadta a Wilson jegyzékére való válaszcímjegyzékét. Ezt a válaszcímjegyzékét ugyanúgy, mint annak idején a nekünk szóló válaszcímjegyzékét, Briand francia miniszterelnök adta át a párisi amerikai nagykövetségnek. Az átadás szeptember 12-én történt. Meglehetősen terjedelmes nyilatkozat, bővebb, mint a mi jegyzékünkre való felelet és lényegében ugyanaz a szellemű, mint az előbbi volt. Mindazonáltal van benne egy passzus, amely határozatlan körvonalakban rámutat mindazokra a feltevésekre, amelyek alapján az entente hajlandó volna a béketárgyalásokat megindítani. A jegyzékét először Franciaországban fogják a nyilvánossággal közölni, de még nem ma és nem holnap, hanem illendőségi formából csak negyvennyolc órával azután, hogy azt Wilson kézhez kapta.

Verjük az oláht.

Romániai diadalutunk folytatódik. Moldova fő vasúti vonala az, amely Galac és Reni

között közlekedik, már napok óta nem tud semilyen fogalmat lebonyolítani, katonák szállítását sem. Az orosz hadvezetőség parancsára a faraktárakat, fűrésztelepeket felrobbantották Galac közelében. Galac körül egyébként nagyon nagy hideg van, a Dunán jégkéreg képződött, vagy, hogy nem lehetetlen, hogy a szövetségesek néhány nap múlva a befagyott Dunán tudnak átkelni.

A szorongatott görög sorsa.

A görög kormány délután adta át válaszat. Görögország elfogadta az entente ultimátumát.

Győzelmünk az orosz felett.

Az ojtói-uttól északra osztrák-magyar és német zászlóalj több orosz állást rohammal elfoglaltak. Az ellenség számos fronton hasztalan erőlködött, hogy az elvesztett területet visszahódítsa. Ezen a területen tegnap 800 foglyot ejtettünk és 6 géppuskát zsákmányoltunk.

Egyes száma ára 4 fillér.

gyan most mondja: az államvasut nem szállít szenet, kénytelen vagyok az áramszolgáltatást beszűkíteni, tessék az én jóvedelmemet emelni, akkor talán lesz világítás. Ebbe bele mehet a Sz. és V., azonban a ki a közönség érdekét nézi és azt biztosítani akarja, az nem mehet bele.

A ki tehát a Phoebus tüskön-bokron támogatói, továbbá közöttünk különbséget keres, az ezen az alapon kerresse a differenciákat.

Egyébként ez a érdekellentét a Fejérmegyei Napló és Székesfehérvár és Vidéke közt a Phoebus-ügyben egyáltalában nem új keletű. Közönségünk emlékszik azokra a tartalmas és számokkal, körülbástyázott cikkekre, a melyeket egy kiváló szakértő közölt a Fejérmegyei Naplóban. Mindenki láthatta, hogy szakember beszél és adatait csak érvekkel lehet összetörni. Hogy cikkeit a közönség érdekében írta — senki kétségbe nem vonta, hogy a város érdeke megköveteli a villanyvilágítás megvalósítását.

Ezek a cikkek homlok egyenest ellenkeztek a Phoebus érdekeivel. Akkor hallottuk, hogy a Sz. és V. nem fogadta el őket közlésre.

Miért? Hiszen a közönség érdekét szolgálták s az újságok arra valók, hogy a közönség hasábjain beszélje meg a

a jövődó terveit és alakításait. Erre a feleletet a t. lap tudná megadni.

A Sz. és V. újabban bőven osztogatja a demagóg, mezei hadak s. b. titulusokat. Aki a közönség számára olcsóbban akarja adni a listét; — demagóg. Aki a rekvirálások teljesítését ellen panaszskodik; — demagóg. Aki a Phoebusnak nemcsak fizetni, hanem a közönség pénzéért a világítást biztosítani is akarja; — demagóg. S azt hiszi, hogy a közönség korlátolt és buta, hogy nem lát tovább az orránál.

Legyen megnyugodva: yalamivel tovább lát az orránál. Ha nem is mindenki, de a jó része bizonyosan. Es jól tudja, hogy milyen színlára kell írni az ilyen rosszul palástolt igyekvést.

Egy bizottsági tag.

Földet a rokkantaknak.

Angyal: Hát te mért haltál meg?

Husár: A földet, alásan jelentem.

A.: Miért földért?

H.: Hát... a földet.

A.: S kié volt az a föld.

H.: Az úraságé volt.

A.: Nem a tied volt?

H.: Ne beszéljünk még róla kedves Angyalka. Még most itt is fáj — ott is fáj. Még most egy kisse mindenütt fáj.

(Molnár Ferenc; Fehér felhő.)

Es megindult az angyalka. Fehér szárnyának susogása betölti minden emberi lény szívét. Agyonsajgott, összemorzsolt lelkek kacintanak az égre és

várják a Békét. S ahogy így a felkelt szemeik elmerülnek a köslel megnyugovább; a fájó, tépett, marcangolt sebek zsihadni kezdenek; a forrni, forradni a húscafnak sejtjei... Már kezd nem olyan nagyon fájni, ami az első még igen fáj, itt is — ott is — mindenütt. S ma már lehet beszélni olyan dolgokról is, amiről akkor még nem lehetett. Lehet beszélni a földről, amely addig az úraságé volt és amelyért sokat vértet, sokat szenvedett, kínok-kínját élte és halálok halálát halta sok sok huszár, meg baka, közös meg honvéd.

Akik meghaltak, megkapták már a földet, ahol pihenhetnek. De akik élnek, azok is földet, kérnek maguknak: földet, amelyen és amelyből élhessenek. Akinek féllába van csak, érzi, hogy erősödik az, amelyik megmaradt és járn szeretne. Körbe-körbe ispiángi rózsaszínűt: a saját rózsái és gabonái körül. Akinek félkarja van csak, izmosabbnak érzi az az egyet a régi kettőnél: szántani szeretne, hatókröt hajtani és kapálni — kaszálni a saját aratását. Akinek félszeme van csak, a megmaradt féllal szeretné begyönyörködni magába a pirosló, kékló gyümölcsök színét s meg szeretné ismerni a saját tőkéje természetéről: milyen is az a szőlő lágykenyérrel. Akinek fél füle van, az ép füllel szeretné hallgatni kerjébe-szállt madarak dalát. Akinek felesége, gyermeke van, abból a földből akarná eltartani. Akinek nincs, ahhoz akarna megkérni egyet: egy asszonyt, aki pótolná az elvesztett kart, lábat, szemet, fület. Földet, mely olyan lenne, mint a paradicsomkertj: a kihullott vértől gazdag, buja, kegyeres virágot és boldogságot termő!

Száll az angyal, kezében a zöld olajga, körüli a vadgesztenye bokráját S vajh, mit akar szimbolizálni a fehér kis csoport?! Kötélességét. S hova viszi pehelyszármánya a fehér angyalkát? Talán beteg gyermekekhez? Miért azoknak kötelességről szólni! Talán szenvedő koldusoknak: gyászoló öreganyáknak? Minek azoknak a geszte bőbitája!

Az angyalka száll: a város-háza, városmezei tanácssterem világos ablakai felé és parányi piros ajkai mintha mozognának: rózsaszíromképen langy hajnali szélben. S rebegnek va ami halk szép üzenetét:

Ti, akiknek földetek van; ti, akiknek pénzetek van és ti, akiknek szivetek van: találjátok meg egymást és önmagotokat. Lássátok meg rokkant, fáradt lelkű, testvéreiteket, akik remegve, fáva gondolnak már a béke boldog idejére: amikor néhány esztendő múlva a nyomorultjai, megvetettjei, tethei lesznek a falunak, családjuknak. Nem lesz, aki szívesen tartja majd őket.

S nektek ezt nem szabad megengednetek. Nem szabad megengednetek, hogy Magyarország hősi harmonikával, levegt kalappal és kéregető kezzel járják saját vérükkel áztatott hazájuk földjét a Kárpátoktól az Adriáig. Teremtsetek egy kis barakkalut a város közelében. Adjatok hozzá ekét, kaszát, kocsi, lovat, ökröt... Legyen földjük, mely csak nekik terem. Legyen eseményük, mely csak nekik süti a fehér kalácsot. Legyen fehér abrosszal terített asztaluk... Legyen mindenük, amit kívánnak... Mert ők megte:iek éretnek minden, a leg többet: föld, pénz és szivdús urak. Tegyetek most ti értük valamit, csekélyet... Adja

TÁRCA

A petróleum eredete és forrásai.

Közl.: Hajós József.

II.

A világ petróleumtermelése, egyes országokra vonatkozó perszázalékban a következő: Egyesült Államok 62,78, Oroszország 19,67, Mexikó 4,46, Románia 3,83, Holland India 3,23, Galícia 2,40, más országok összesen 3,63.

A földkerekség petróleumtermelésében a minket most leginkább érdeklő Románia negyedik helyen áll, de rendes viszonyok közt már harmadik helyre került volna, mert a háború erősen fokozta a termelést, az utóbbi években a termelési berendezéseket Románia nagyon tökéletesítette, új petróleumtelepeket is fedezett fel területén, Mexikó pedig az ott romboló anarchia miatt a világpiacról mindinkább kiszorult.

A középponti hatalmak területén

csak Galícia szolgált jelentékenyebb mennyiségű petróleumot, de ez a termelés is hányadrész a nálunk elfogyasztott nagymennyiségű amerikai s romániai petróleumhoz viszonyítva. Tapasztaljuk, hogy a háborúban a petróleumhiány mily sötét bajokat eredményez. De nemcsak a világító petróleum hiánya okoz zavart, hanem a gépjárat és benzín hiánya okoz nagy károkat.

Reméljük, hogy e bajokon nem sokára segíteni fognak, mert hiszen győzelmes seregeink elfoglalták a romániai petróleummezőket.

Megértjük, hogy a Times a december 6-iki számában miért fejezte ki így az aggodalmait: „Nem nagyítás azt mondani, hogy Bukarest eleste, dacára, hogy minden ország fővárosának eleste erkölcsi csapás, kevésbé volna súlyos következményű a szövetségesek ügyére, mint ha az ellenség meghódítaná az olajmezőit.”

A galíciai olajmezők nagy részét elpusztították a visszavonuló oroszok, így bennünket most még inkább érdekelnek a romániai petróleumforrások. Tudjuk, hogy

az angol-román „pusztító-bizottság” a romániai petróleumforrások és finomítók elpusztítása, illetve megromlása által körülbelül 400 millió kárt okoztak a német, magyar, osztrák, francia, belga, angol, amerikai és hollandi tőkéseknek, kik a romániai kőolajpart kezükben tartották s fejlesztették úgy, hogy 1913-ban már 2 millió tonna olajt termeltek a kútakból. A „pusztító bizottság” szorgos munkája dacára, szakembereink beígérték, hogy ez évben hamarosan kellő mennyiségű román nyersolaj fog rendelkezésünkre állani. Ugyanis mérnökeink a német katonai vezetés alatt sürgősen dolgoznak a petróleumkutatás s finomítók rekonstrukcióján.

Tekintsük át röviden a romániai petróleumipar érdekes fejlődését.

A független román királyság megalapítása előtt, 1857-ben Románia évente csak 275 tonna nyers petróleumot termelt, primitív módszerrel, kézi szivattyúkkal. A termelés később is csak 17000 tonnára emelkedett. A romániai petróleumipar óriás léptekkel haladt, amióta az Amerikában kifejlesztett modern termelési módszer

alkalmazták. Az 1896-tól 1897-ig terjedő egy évben a termésmennyiség 80,000 tonnáról 110,000 tonnára emelkedett; 1905-ben már 615.000 tonna, 1911-ben másfél millió tonna, 1913-ban több mint két millió tonna nyersolajat termeltek.

Romániában a prahovai és domborai területen a petróleumot már emberemlékezet óta ismerik. De az első tudatos petróleumkutatást csak 1857-ben végezte egy Mehedinzeano nevű román, ki így egy évvel megelőzte az amerikai. Drake peninsulániai fúrásait s a titusvillei kuttakal megalkotta a petróleumipar alapjait. Mehedinzeanonak az volt a terve, hogy Bukarestet durván finomított petróleummal világítsa.

Eleinte a román földművesek maguk házilag termelték a kőolajat. E célból oly széles aknákat ástak, hogy abban két ember mozoghasson. Az akna falait deszkákkal védték a bedőlés ellen, a kiásott földet pedig kosarakban egy csigán lovak húzták fel. Ötven méter mélységben fújtakot

S Ö V E G J Á R T Ó vászonáruhaza, Barátok épülete.

Olcsó szabott árak.

Nagy választék

fehér és színes barchetók, karton, schiffon és damasztból. Különféle vásznak, törölközők, abrossz, lepedők és zsebkendőkből, ág- és asztaltartók, szőnyeg- és matracszövetekből.

tok nekik egy kis helyet. Legyen az a hely szent, hová levétel saruval lépjen csak az emberfia és nevezze el a szentek szentjének. Léven az a hely tisztul a szentytől, ántól. Léven szemefénye, kincse Fehérvárnak s Fejérmegyének.

Száll... száll az angyal... fehérszárnyának suhogására felémlik fejüket a rokkant katonák. Könyezve, vigyázva lesik a város háza és vármegyeház világos ablakait.

Pór Nándor.

Dobrudzsa.

A Duna alsó folyása, a Fekete-tenger és Bolgárország közé szorult 15600 négyzetkilométernyi országrészt a berlini kongresszus 1878-ban a románoknak adta, a kikől ugyanekkor vette el a hálás muszka az értékes Besszarábiát.

A rablótérmetést már a balkáni háború végén is kitört az oláhokból, amennyiben a kimerült vitéz bolgár nemzetől kicsikartak 8343 négyzetkilométer területet. Ezt a jókora magyar megye nagyságú földet nevezték el Uj Dobrudzának, aminek a Tutrakán-Ekrevé és Szilisztria-Manglaia vonal jelölte déli és északi határát.

Dobrudzsa a déli részén még csak ér valamit, de észak felé menve folyton termékenyebb. A 100 méter átlagos magasságú felelő északon 426 méterben éri el a legmagasabb pontját; partjai mind a Dunára, mind a tengerre meredek szakadnak alá. Talaja tulnyomórészt margságyag. A tenger és a Duna mentén bőven van öböl és mocsár, de a szárazföld belseje vízben és így fában annál szegényebb úgy, hogy sivataz jellegéből semmi sem hiányzik; földművelésre csak kevéssé

alkalmaztak szellőztetőket gyanánt, a vígítást pedig lefemélyesen elhelyezett vetítő tükrökkel biztosították. E módszerrel 250 m-mélységbe tudtak lefújni s ott rendszerint el is érték a petróleum-réteget. A kőolajat vödörökbe merítették s lovakkal felhúzták.

Bár e kezdetleges kutakban való tartózkodás fáradságos és veszélyes volt, mégis tudták belőle naponként 15 tonna kőolajat meríteni. Ezeket a primitív kutakat később a parasztok eladták a nagyfőkéseknek. A „Bustenari,” a legnagyobb petróleumtermelő társaságok egyike 1901-ben a kis kutak tulajdonosságainak szövetkezetéből alakult, ők régi szivattyukkal évi 18000 tonna kőolajat termeltek. Mult évben a társaság több mint 100 ezer tonnával termelt és s részvényeseinek 25 százalékos osztalékot fizetett.

1010-ben még mindig 545 régi módszerű kutat ástak 859 gépfúrások kút mellett. Legújabb azonban a kanadai fúrásmodszert alkalmazták; úgy, hogy egy gözgéppel forgatott nehéz fúró a készülő lyuk körül porrá zúzza a földet és sziklát, ez a törmelék az oda vezetett vízzel sarat alkot, melyet vödörök emelnek ki. Alkalmazták az iszap eltávolítására a hidraulikus módszert is, midőn a fúró s az azt mozgóató tengelye belül üres s ezén nagy nyomással vizet sajtolnak le, a víz a

alkalmas Ezért iparkodott az orosz tőle megszabadulni. Újabbán állat, főleg juhtenyésztése lényegesen fejlődött. Egnajlata a sok mocsár miatt egészen elenyészett.

A 40 kilométerre keskenyebb Dobrudzának csak itt-ott van egy-két patakja, de van számtalan álló vize, mindenütt a széleken: nyugaton a Duna kiöntéseiben, keleten a tengerparti sóstavakban északon pedig a Duna deltájának posványrengetegében.

A közlekedés főszéke, természetesen a három oldalról övező vízi út. Vasút csak kettő van azekben: a csernavoda-konstanza-i fővonal és a dobricsbejvianai szárnyvonal, amely Várnába vezet. Epülőben van Dobrics Akkadinlar-Szilisztria s Akkadinlar Sejtandzsik közt, ez utóbbi a várna-ruszcuki fővasúthoz fog csatlakozni. Tervben van Dobricsból Balcsikba, Dobricsból Medzsidijéba, valamint a tulcseakonstantai vasút csaknem a tengerpart mentén. Egy kis helyi vonalka szolgál még a Csernavoda községtől a magasban főnhaladó fővasútra Szilisztri állomásra.

A történelem a multban is jelenben is bizonyítja, hogy Dobrudzsa katonailag nagyon fontos út. Az erődített helyek közül Tutrakán, Szilisztria és Dobrics bolgár eredetű Rosva és Csernavoda a dunai átkelést és a fővasutat őrzi, Hirsova, a hol minden Dunaág egybe olvad, szinten dunai hidj; Tulcsea a Dunatoroktól román érdeket, Konstanca művei pedig a kikötőt védik. Erdősről huzódik még a csernavoda: fővonal déli oldalán mintegy 19 kilométer hosszában, hogy még biztosabbá tegye a rendkívül fontos vasút védelméül hosszan elnyúló két tavat. Az erődöket tovább keletnek a tengeri erődök a sáncok helyettesítik, amik még Trajánusz császár idejéből a Dunától a tengerig vonulnak.

nyomás következtében a fúró mellett felfelé emelkedik s magával hozza az iszapot. Legújabb Cantillini román mérnök új és egyszerűbb fúrási eljárásra kapott szabadalmat, de ennek a szabadalmi leírása még rejtve van.

A régi kézi fúrással csak négy esetben jutottak 200 méter mélységre túl. Az újabb mechanikai módszerekkel elérhetik az 1100 méter mélyben fekvő kőolajrétegeket, mire szükség is van, mert pl. a prabovai kerületben a kútkat rendszerint ilyen mélységűek. Érdekes, hogy 1908-tól, 1911-ig összesen 86000 méternyi fúrást végeztek s tíz fúrás közül hat eredményes volt.

Romániában a petróleum csak ritka esetben jut maga erejéből a felszínre, ezért szivattyúzni meríteni kell. Akad azonban néhány szökő kút is, melyek csodálatosan termékenyek. Említsre méltó a Columbia nevű francia-román társaságnak I. számú kutja, mely eddig 40 ezer vagon nyers kőolajat adott 30 millió korona értékben. Ez a kut 1912 július elején készült, de az első tíz hónapban naponta átlag 1000 tonna kőolajat szolgáltatott. A vele szomszédos III. számú kut már az első napokban kigyulladt s 13 napon át égett s csak a petróleum égéstermékeként visszamaradó só oltotta el, a tűz elalvásakor ez a kút már használhatatlannak bizonyult.

Az egész Dobrudzának legfőbb kincse a Fetesti-Konstanca közt 83 kilométeren futó esztrendő vas-pálya. Építését angolok kezdték 1860-ban; mikor 1878-ban a románoké lett, szüntelenül dolgozták a terveken, hogy a széles Dunavölgy áthidalása után ez a vasút kösse össze a fővárost legrovidebb úton a Fekete-tengerrel.

A Duna hatalmas vasuti hidja Szalinyi francia főmérnök vezetése alatt készült 1890-től 1895-ig. A Borcsen nevű Dunaágot három darab 140—140 méteres ívezet és tizenegy darab 50—50 méter nyílás ív szeli át. A Balta nevű Dunasziget, amelyen Borcsa és Dunarea megállóhely épült s a melyet a vízár elszakított boritani 13 km hosszú kőfalazat metszi, alatta pedig az áradat hullámait 34 vízateresztőn hőmpolyognak tovább. A nagy Dunán az áthidalás 15 darab 61 méteres nyílással kezdődik; ezt követi négy ívezet mindegyik 140 méteres nyílással és betetezi a keleti hídfőre támaszkodó legnagyobb ív, ami 190 méter széles és 38 méter magas kaput nyit a dunai forgalomnak, úgy, hogy a legnagyobb vitorlások is eljáratnak alatta. A pillérek alapozása 31 méter mélyre megy le a középvízalás alá. Az összes 68 nyílás mintegy négyezer méteren engedheti át Középeurópa legnagyobb folyamának viztömegét. Mindkét hídfő kőkapuban végződik. A Dobrudzsa kapu főút Podul Regului Carol I. (I. Károly királyi hidja) van bevésvé; a kapu két oldalán egy egy óriási bronz szobor román gyalgós katonát ábrázol; fent a főszelepen a király címere. Ez a jelenkor egyik legnagyobb mérnöki alkotása 34 millió frankba került.

Dobrudzsa földjét a rómaiak és nyugati görök után a hetedik században a bolgárok foglalták el: aztan meghódították a bizánci uralkodók ismét a bolgárok s végül a törökök. A két évezreden át ut megfordult népek mindegyikéből maradtak hátra lakosok, csak a török uralom megszűnése óta vándoroltak ki nagy számban a török és cserkesz alattvalók. Lakóinak száma negyedmillió.

A román Dobrudzsa tulcseai és konstancai kerületekre oszlik. Amabban a 21 ezer lakos Tulcsea a Duna deltájának elágazó pontja, itt lakik az Európai dunapályánál hajózó felgyűlésége. A törökök Szulina bányáztak a fűzőváros hely. Babadagnak, a régi fővárosnak 4000 lakója többnyire iakerkedésből él.

A konstanza kerületben Rasova dunai kikötőtől délre Adam-Klizi falucska mellett egy római emlékek áll, ami Trajánusznak a dákokon aratót diadalát hirdeti. Csernavoda 3000 lakója hajózással, cementgyártással és kőolajfinomítással foglalkozik. Medzsidijé 1855-ben tatárok alapították; kezdetben huszazernél több lakója volt, de a mocsárlás miatt háromezre leaapt. Itt szeli át a vasút a Trajánusz híres sáncait, amik közt nagyobb és kisebb földszáncokkal még kőfalazatokkal találunk. Konstanca mint kikötőváros már az ókorban is nevezetes volt. Jelentősége a középkortól fogva folyton csökkent. A fővasút tervezésekor a kikötőre is rákerült a sor. A kikötő a város délnyugati oldalán modern berendezést kapott. Két nagy medencéje nyolc méter mély. Két hullámtörő

je együtt 2820 méter hosszú. Az 1902-ben fölavatott kikötő építése 50 millió frankba került. Kivételben félmilliónál több tonnával a kőolaj szerepel, aminek külön kikötőjébe csővezetékek szállítják a finomított petróleumot.

A város partja meredeken áll ki a tengerből. Az Európa-szálló előtt van az Ovidiusz-tér a köllő szobrával annak emlékére, hogy Krisztus után nyolc és tizenhét közt a közeli Tomiban ette a számkivetés kényerét a szomorúság könyvének írója.

Minden fel arra mutat, hogy ezt a közös erővel meghódított Dobrudzát a bolgárok nem adják ki a kezükből, mert így a Dunának legalább egyik partja egész hosszában a mi szövetségünk hatalmában marad.

Dr. Polgár Iván.

H I R E K

— **Katonai kitüntetések.** Szép József, Stüegler Győző és dr. Katona Nándor hadnagykot dícsérő elismeréssel; — VI-ik csendőrkörletnél Jaslovai Jaslovitzky András főhadnagy dícsérő elismeréssel; — 69. gyalogezrednél Breit Zoltán a 2-ik osztályú német vaskeresztel; — a cs. és kir. 13-ik huszárezrednél Cseresy Vilmos őrnagy és Darvassy Lajos főhadnagy a hadikéltményes 3-ik osztályú katonai érdemkereszttel lettek kitüntetve.

— **A villanyvilágítás ügye.** A várvavárt szén a villanygyárnak megérkezett 3 vaggonnal. Az üzembeszüntetés veszedelme tehát ismét eloltódott.

— **Hazal földben.** Devecsery Béla 17 es hónapadapór 1916 okt. 17-én Novavasnál hősi halált halt. Holttestét hazaszállították és ma délután helyezik nyugalomra a Jeltamadási temetőben a családi sírboltban.

— **Honvédeink kiállítása.** Ismertettük már azt a képkiallítást, amelyet vitéz 17-es honvédeink rendeznek hadijótkönyvükre. A kiállítást nagy gondnal és izléssel rendezik el, a képek az ezred vitéz tetteit és azokat a helyeket mutatják be, ahol hősiessen harcoltak a központiak ellenségei ellen. A kiállítást január 21-én nyitják meg ünnepélyes formában. A szép kiállításra a közönség figyelmét különösen felhívjuk.

— **Disznóölés hatósági engedéllyel.** A város polgármestere értesíti a henteseket és a sertés-hizlalókat, hogy úgy a saját, valamint a vásárolt sertéseket csakis hatósági engedéllyel szabad levágniok. A rendelést megszegtőit megbüntetik.

— **A város adományai.** A város pénztárosa bizottsága a József műegyetem ebéd alapjára 50 kor. a kolozsvári segélyalapra szintén 50 koronát szavazott meg.

— **A Mantz kisdédőv jubileumi ünnepségén** meg felillizetett dr. Klauz György 20 koronával, és Kováts Antal kereskedő 2 pár fehér cipőt ajándékozott. Köszönettel nyugtazzuk.

— **Az Anyák Körének vezetősége** halásan közöni Aujeuszky Irén, Kelemen Béláné és dr. Holly Gézané által a vasárnapi gyűlésre küldött süteményt.

— A Pro Patria egyesület ez uton kéri tagjait, hogy vasárnap 14-én délelőtt 11 órakor (Megye-ház, főispán iroda), földszint tartandó gyűlésre teljes számban megjelenjen szíveskedjenek Tárgy: igen fontos megbeszélés.

— A huszofgyasztás csökkenése. Hogy a régi jó időkben nagy husevő Szekesfehervárból minő vegetáriánus lett, legfőnyesebben az alábbi statisztika bizonyítja: szarvasmarhát a múlt évben 2348 darabot vágtak le, 1913 ban 3438-at, tavaly tehát 1091-el kevesebbet, fogyasztottunk el. 1914-ben 4800-at vágtak le, ehhez képest a múlt évben 2548-al fogyott kevesebb, 1915-ben 5989-et vágtak le, tehát 3641-el többet, mint tavaly. Borju statisztikánk a következő: 1913-ban 3636 ot vágtak le, 1914-ben 4328-at, 1915-ben 2789-et és 1916 ban 1364 et. A birkastatistika pedig így szól: 1913-ban 2331, 1914-ben 2397, 1915-ben 2180, 1916 ban 786. Megjegyzendő, hogy ezt a husmennyi-seget sem mi, katonaruhanéküli harcosok fogyasztottuk el, hanem kaszányák, hadikórházak és a hadinyereségek boldog és meg-hizott tulajdonosai.

— Eltűntek Mikulásik Józsefné sz. Bicske Julia, a legutóbb Ujpes-ten O-utca 10 sz. a. lakott — Jakobovics Jakabné sz. Farkas Regina sz. r. kath. v. — D, Alagló Matild Vesési Antal kárpátos segéd özvegye — Dus Julianna hajadon cseléd, Kriska Jánosné Aganás Julianna, az 1871 évben Budakeszin sz. r. kath. vallásu — Alt károly hentes — Sebök Etel r. kath. vallásu hajadon gépirónó, — ÁrusMária ref. val-lásu hajadon cseléd. — Kaufmann Józsefné Zupriczki Paula r. kath. v. mosonó, az 1873 évben Keczeő községben sz. r. kath. v. — Czirák Emilia hajadon takarítónő, aki leg-utóbb Rákostalván lakott. — Csepő József kovacssegéd eltűntek. Fel-kutatásukat a hatóság elren-rendelte.

— A disznóölés korlátozása. Az országos közlelmezési hivatal értesítette Szekesfehervárt, hogy a kik 4 darabnál több sertést hizlaltak, azok a saját szükségletükre négy-nél többet le nem ölhetnek, eladni sem szabad mindaddig, amig az országos közlelmezés a város utján arra engedélyt nem ad.

— Hadijótékonság. Imre Géza Budapestről 20 koronát küldött a dr. Prohászka Ottokár hadiárva-házra. Az „Az Est” napilap 26-60 koronát gyűjtött és ezt az össze-get az Országos Hadsegélyző köz-veletésével juttatta el hozzánk. Az adományokat az alaphoz csatoltuk. Eddigi gyűjtésünk a hadiárvaházra 96.404-44 korona.

— Eltűnt gyermekek. Kovács István ercsi lakos 10 éves fiu a szülői háztól 1916. évi december hó 26 án délelőtt eltávozott és azóta nyoma veszett. Személyle-írása: arca gömbölyű, szeme kék, szemöldöke, haja barna, orra-szája: rendes, fogai: épek, külö-nös ismertető jelei nincsenek. Ru-házata: sárga színű szövet kabát, fekete bársony nadrág, lábán csizma és fején sapka. — Hoffer Ignác 11 éves gyermek Adonyból a szülőitől eltávozott s azóta a legnagyobb kutatás dacára fel-található nem volt. A fiu növése a orához képest elég erős, arca kál, orra, szája rendes, szeme

kék, haja szőkés. Ruházata: szürke kabát, sötétkék nadrág, mezétláb. Feltalálásuk esetén az adonyi fő szolgabírói hivatalt kell értesíteni.

— Megszökött katoná. A 69. gyalogezredből Nagy Ferenc nép-felkeltő gyalogos múlt évi decem-ber hó 23 án állásából megszökött. Személyleírása: haja barna, szeme szürke, szemöldöke barna, orra rendes, ajka közepes, álla hegyes, arca hosszasa, termete 160 cm. Az ország összes hatóságait megke-resték, hogy nevezetlet nyomozzák, feltalálása esetén a legközelebbi katonai parancsnokságnak adják át.

— Hadiposta. Pajil (Pejlt) Fe-renc 69. gyalogezred 7. század közlegénye (Csőr 1893) 1915 évi március 9-én hősi halált halt. — Pozsgai Sándor (Farád, Sopron-megye) a 17. honvédgyalogez-redben szolgált 1916. szeptember 1-én Gyergyószéplak mellett. El-tűnt. Ha valaki felvilágosítást tudna róla adni, értesítse hozzátartozóit Miskolcon: Pozsgay Ferenc Martini telep Bornemissza-utca 7.

— A halál jegyeseinek számát csökkentjük, ha megsegítjük a meztelbasokat.

Nagyszerű újítás leány és gyer-mekfölvételek a legsikerültebben készülnék VIRÁG műtermében Rákóczi utca 5. Szolid egységes áruk Telefon 334.

Szekesfehervár szab. kir. város polgármestere. 391|1917. szám.

Hatósági hirdetés.

Az Országos közlelmezési hivatal 11801|1916. sz. és 721|1917. számú rendeletei alapján, hogy midazok akik a hatóságtól nyert tengeri fel-használási, illetve tengeri vá-sárlási engedély alapján négy darabnál több-sertést hizlalnak, abból sem a saját szükséglet-ükre le nem ölhetnek, sem el nem adhatnak, mig erre az Or-szágos Közlelmezési hivatal engedélyt a város polgár-mestere utján meg nem kapják. Szekesfehervár, 1917 ja-nuár 10.

Dr. Saára Gyula polgármester.

Szekesfehervár szab. kir. város polgármestere. 391|1917. szám.

Hatósági utasítás hentesek és sertéshizlalókhöz!

Ezen uton hívom fel a hen-teseket és sertéshizlalókat, hogy az Országos Közlelmezési Hi-vatal 11801|1917 és 721|1917 számú rendeleti értelemében akár a magukéből, akár vett sertéseket csak abban az eset-ben ölhetnek le, ha erre elő-zetesen a polgármesteri hiva-tal engedélyt kikérik. Ennek be nem tartása esetén magu-kat kihágási büntetésnek te-szik ki.

Szekesfehervár 1917 január 11-én.

Dr. Saára Gyula. s. k. polgármester.

Köhögés ellen kitűnően bevált háziszser dr. Störk-pasztilla. Egy do-boz ára 60 fillér. Kapható Szűcs Róbert városháztéri Magyar Korona-gyógyszertárában.

— **Bojtorján hajszesz** korpá-sodás, hajhullás ellen; üvege 1 korona, 30 fillér. Kapható Szűcs Róbert gyógyszerárában.

Dr. PROHÁSZKA OTTOKÁR

HADIÁRVVAHÁZ

ügyet segíti elő, ha Ottokár-leveliző bé-lyeget használ, amely a kiadóhivatalban kapható.

APRÓHIRDETÉSEK.

A Fejérmegyei Napló hirdetés díjszabása a következők: Apró hir-detés 10 szót 80 fillér, azonfel-tül minden szó 5 fillér, vasrag betűk-ből 6 fillér. Szövegrészben elhelye-zett hirdetés szedest soronként 40 fillér, nyitleri sor 80 fillér. Eljegy-zési, házassági, halálhíri híri, kö-zszónnyilvánítás 4 koroná.

Elvesztett egy zöld kasmír kendő fehért rózsá bordiürel. Megtaláló a szerkesztőségben illő jutalmát kap.

Távirda-utca 19. számú modern ház 2 lakással és kerttel szabad-kézből eladó. Tudakozódni ugyan-ott lehet.

Pozstókereskedésem részére tanulóit fizetéssel felveszek, Rud-bányai.

Jó keresethez juthat, aki a Fejérmegyei Napló és az Uj Lap utcai elárusításával foglalkozik. Jelentkezőket a kiadóhivatal fel-veszi. Jelentkezni a délutáni órak-ban lehet.

NAGY VÁLASZTEK: Sörmekekben!

Lányka és női velour kalapokban. ÁLLANDÓ NAGY VÁLASZTEK model selyem, bársony szövet, es barcnet blousokban.

TRIKÓ, FÉRFI és GYEMEK ALSÓRUHAK Sarcipők o cső áron kaphatók

Kovács Antalnál, városháztér.

Apelló mozgófényképszínház.

Szombaton, január 13 és 14-én: Vasárnap:

STUART WEBBS

II-K SOROZAT

UTAZÁS A TULVILÁGRA

Detektiv-történet.

Koronázási ünnepély. Fényes pótmúsor.

Előadások szombaton 6 és fél 9 órakor. Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

Szeder-utca 16. sz. alatti ház szabadkézből eladó. Egy hasas te-hén is eladó.

Keresek egy csinos és egész-seges garzonlakást, esetleg két szobával. Bővebbet a kiadóhiva-talban.

Uránia színház.

Telefon 233. — Telefon 233

Pénteken és szombaton, január hó 12 és 13 án:

A „Nordisk”-filmgyár leg-szenzációsabb alkotása!

A világ vége.

Egy világkatasztrófa 5 felv.

Továbbá

A koronázás.

3 előadás 5, 7 és 9 órakor.

Ezerholdas BIRTOKOT

keresek megvételre.

Bővebbet a kiadóhivatalban